

Rekenkamercommissie

Stede Broec – Enkhuizen –

Drechterland

Rekenkamercommissie Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

Jaarverslag 2023

Voorwoord:

Helaas moest de rekenkamercommissie afscheid nemen van haar voormalige voorzitter, Henk Wokke, die zijn functie neerlegde vanwege gezondheidsredenen. Ondanks deze uitdaging, liet de Rekenkamercommissie zich niet weerhouden en zette ze zich in voor belangrijke onderzoeken die de gemeenschap ten goede zouden komen. In 2023 startte de commissie twee onderzoeken: één gericht op energiearmoede en duurzaamheid, en een ander op klachtenafhandeling.

Een van de hoogtepunten van het jaar was de presentatie van het Rekenkameronderzoek naar Wonen. Dit onderzoek bood waardevolle inzichten in de huidige stand van zaken op het gebied van huisvesting en vormde een basis voor verdere beleidsontwikkelingen op dit cruciale terrein.

Bovendien verwelkomde de Rekenkamercommissie in 2023 een nieuwe voorzitter, de heer Van Diepen. Zijn ervaring en toewijding brachten nieuwe energie en visie binnen de commissie, waardoor ze weer op volle sterkte kon functioneren en haar missie kon voortzetten.

In het licht van deze gebeurtenissen kijkt de Rekenkamercommissie met optimisme naar de toekomst, vastbesloten om haar rol als toezichthouder en adviseur van de lokale overheid voort te zetten en bij te dragen aan een rechtvaardiger en transparanter bestuur voor alle burgers.

U zult in 2024 een later jaarplan ontvangen. Dit heeft als reden omdat de Rekenkamercommissie SED momenteel niet meer actief is. Later in het jaar 2024 zal er een nieuwe rekenkamer SED worden geïnstalleerd.

Inhoudsopgave

Voorwoord:	2
Inhoudsopgave.....	3
1. Jaarverslag.....	4
1.1 samenstelling rekenkamercommissie.....	4
1.2 rekenkamer onderzoeken	5
1.2.1 Onderzoek Woonbeleid.....	5
1.2.2 Energiearmoede/duurzaamheid.....	6
1.3 Doe-Mee onderzoek klachten NVRB.....	9
1.3 De overige activiteiten van de rekenkamercommissie.....	11
Rekenkamercommissie vergaderingen.....	11
Communicatie met de raden en informatie via de website.....	11
1.4 Financien	12

1. Jaarverslag

1.1 samenstelling rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie (Rkc) van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland (SED) bestaat in de basis uit drie personen: een voorzitter en twee leden. Zij worden benoemd voor een periode gelijk aan de zittingstermijn van de gemeenteraad en kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd.

De Rkc vindt het belangrijk de samenstelling van de commissie periodiek te wijzigen, maar wil ook de continuïteit waarborgen. Daarom streeft de commissie naar een getrappt aftredingschema.

In 2023 bestond de Rkc uit de volgende leden

- Peter van Diepen (voorzitter sinds 1 maart 2023 tot 31 december 2023)
- Tijmen Siermann (lid sinds 1 juni 2018 tot 31 december 2023)
- Laurens van Ede (lid sinds 26 september 2019).
- Rkc wordt ondersteund door de secretaris/onderzoeker die samen met de leden onderzoeken uitvoert en secretariële werkzaamheden verricht. Sinds april 2022 voert de heer N. Hendriks deze werkzaamheden uit.

1.2 rekenkamer onderzoeken

De doelstelling conform de Verordening rekenkamercommissie is om door middel van beleidsevaluaties en doelmatigheidsonderzoeken een bijdrage te leveren aan de doeltreffendheid van het beoogde beleid, evenals de doelmatige voorbereiding en uitvoering ervan in de deelnemende gemeenten. Daarbij wil de Rkc de gemeenteraden bij deze onderwerpen ondersteunen bij hun kaderstellende, controlerende en vertegenwoordigende rol.

In januari 2023 heeft de Rkc het woononderzoek aan de gemeenteraad gepresenteerd. Dit onderzoek bood inzicht in diverse aspecten van de woonsituatie binnen de gemeente, waardoor beleidsbeslissingen op basis van actuele gegevens konden worden genomen.

Tevens heeft de Rkc in hetzelfde jaar een grondig onderzoek uitgevoerd naar energiarmede en duurzaamheid. Dit onderzoek richtte zich op het identificeren van knelpunten en het bieden van aanbevelingen om de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente te bevorderen en energiarmede te bestrijden.

Daarnaast is de Rekenkamer in 2023 gestart met een klachtenonderzoek en heeft zij de tevredenheid hierover gemeten. Door middel van dit onderzoek kon de RKC inzicht krijgen in eventuele knelpunten in het klachtenprotocol

1.2.1 Onderzoek Woonbeleid

Dit rapport ging over het woonbeleid met focus op gevarieerde woningbouw, een onderwerp dat naar voren kwam uit een enquête onder raads- en commissieleden van de SED gemeenten naar voorkeuren en suggesties voor nieuw onderzoek. Hierbij kreeg het onderwerp wonen/woonvisie de meeste voorkeur. Dit onderzoek nam de lokale situatie van het woonbeleid in de SED gemeenten en de gevarieerdheid van de woningbouwplannen met besluitvorming in de huidige raadsperiode 2018-2022 als invalshoek en had als hoofdvraag: In hoeverre is het woonbeleid van de SED gemeenten in de raadsperiode 2018-2022 doeltreffend (focus gevarieerde woningbouw) en in hoeverre hebben de raden hierbij invulling gegeven aan hun rol

De hoofdconclusies waren dat regionaal beleid leidend is voor de aantallen woningen, maar lokaal beleid enige richting geeft aan variatie van type woningen. De SED- gemeenten gebruikten ten tijde van het onderzoek echter maar een beperkt deel van hun instrumentarium om deze variatie te beïnvloeden, en waar de SED-gemeenten op koers lagen voor de kwantitatieve doelstellingen, bleef het zicht op de doelen rondom gevarieerd bouwen voor alle doelgroepen beperkt. Tot slot bleek dat de kaderstellende rol van de raden met name in lokaal beleid zeer sterk was ingevuld, maar dat meer grip nodig was om ook controlerende taken in te kunnen vullen. Dit hing uiteraard sterk samen met het beperkte beeld op de doelen rondom gevarieerd bouwen. Voor meer informatie over de conclusies en achterliggende bevindingen kunt u uiteraard het rapport raadplegen.

De conclusies leiden tot de volgende aanbevelingen:

Allen: verken de noodzaak om verfijnde doelstellingen vast te stellen op doelgroepniveau (bijvoorbeeld starters, senioren, statushouders) en – indien gewenst – op het niveau van kernen.

Allen: ga een prioritering aanbrengen in de zachte plannen op basis van het effect van deze plannen op de realisering van de doelen uit het lokaal beleid en/ of aansluiting bij de woonwensen.

Enkhuizen: verfijn de doelstelling op het gebied van woningbouw in een actuele, lokale woonvisie, gebaseerd op een actuele gemeentebrede analyse. Hierin kan in ieder geval een kader worden geschetst voor de verdeling van huur en koop en de beoogde prijsklassen, maar eventueel ook gewerkt worden met verfijnde doelstelling op doelgroepniveau (zie aanbeveling A).

Drechterland: houdt vinger aan de pols of de beoogde kwantitatieve doelstellingen behaald kunnen worden door tijdig voldoende plannen in harde planstatus te brengen. Verken hierbij de noodzaak om actueel woningbehoefte - onderzoek te doen om deze plannen beter te laten aansluiten bij de behoefte (zie ook aanbeveling B). Ga hierbij zo mogelijk uit van de behoeften van de doelgroepen en pas in tweede instantie van de wensen en eisen van toekomstige bewoners.

Allen: Ga na of er op details nog mogelijkheden kunnen zijn om de sturing op variatie te verbeteren. Denk hierbij aan opstellen van een doelgroepsverordening, het gebruik maken van erfpacht, tenderen bij kavelontwikkeling en regels voor beleggers. Zie hiervoor als handvat bijlage 15 in de Nota van Bevindingen.

Allen: bekijk hoe de monitoring (en bijbehorende informatievoorziening richting de raad) kan worden versterkt, bijvoorbeeld door een dashboard dat meer inzicht geeft in de stand van zaken op de lokale doelstellingen i.r.t. variatie in woningbouw. Hiermee wordt de raad ook beter gepositioneerd voor haar kaderstellende rol. Deze informatie staat namelijk aan de basis van de beeldvorming van en besluitvorming door de raad. De raad kan hiervoor ook zijn raadsinstrumenten (actieve informatieplicht)gebruiken.

Uit de bestuurlijke reacties bleek dat de aanbevelingen grotendeels werden herkend en omarmd. De Rkc vindt het fijn dat de colleges aanknopingspunten zien om gevolg te geven aan (een deel van) de aanbevelingen en andere delen verder in overweging te nemen.

1.2.2 Energiearmoede/duurzaamheid

1. Beleidsvoorbereiding in progressie, maar concrete uitvoeringsacties blijven onduidelijk. De SED-gemeenten hebben het initiatief genomen om energiearmoedebeleid te ontwikkelen binnen het kader van de Transitievisie Warmte (TVW). Hoewel de uitvoering van de energietoeslag aan de gang is, blijft veel nog in de fase van beleidsvoorbereiding. Dit geldt ook voor andere gemeenten in Nederland, waar uitvoeringsprogramma's voor energiebesparing bij kwetsbare huishoudens en klimaat- en duurzaamheidsprogramma's nog in ontwikkeling zijn. Een meerjarige isolatieaanpak voor koopwoningen en prestatieafspraken worden eveneens

voorbereid. Echter, deze beleidsvoorbereiding maakt het soms onduidelijk welke concrete acties worden uitgevoerd, zoals de besteding van energiebesparende maatregelen via de SPUK-regeling.

2. Structurele vraagstukken aanpakken met incidentele middelen. Gemeenten worden geconfronteerd met de uitdaging om structurele vraagstukken aan te pakken met incidentele middelen. Dit dilemma wordt ook ervaren binnen de SED-gemeenten, waar integrale aanpakken nog niet volledig zijn ingebed. De incidentele aard van de energietoeslag bood weinig ruimte voor maatwerk, en de uitvoering ervan verliep gehaast, met beperkte afstemming met andere armoederegelingen. Een soortgelijke situatie deed zich voor bij de SPUK-regeling voor energiebesparende maatregelen. Het gebrek aan continuïteit in financiering bemoeilijkt het bereiken van lange termijndoelen.
3. Verbeterde interne samenwerking, maar stoeve samenwerking met gebiedsteams De samenwerking tussen teams binnen de gemeenten verbetert gestaag, met toenemende afstemming tussen het team samenleving en het team duurzaamheid. Echter, de samenwerking met gebiedsteams verloopt moeizaam, waarbij medewerkers van de gebiedsteams slecht op de hoogte zijn van ontwikkelingen rond energiearmoede binnen de gemeenten. Dit gebrek aan regie bemoeilijkt de structurele vormgeving van effectieve samenwerking.
4. Onzekerheid over effectieve samenwerking met ketenpartners. De effectiviteit van samenwerking met ketenpartners blijft onduidelijk. Hoewel regionale samenwerking binnen het West-Fries verband positief verloopt, ontbreekt een helder beeld van de samenwerking op lokaal niveau. Er is behoefte aan meer regie vanuit de gemeenten om de samenwerking met ketenpartners te bevorderen en informatie-uitwisseling te verbeteren.
5. Suboptimale informatievoorziening aan inwoners. Ondanks frequente communicatie via verschillende kanalen blijven niet alle doelgroepen bereikt worden. Er is behoefte aan meer gerichte communicatie en heldere doelgroepdefinitie om de effectiviteit van informatievoorziening te vergroten.
6. Het vragen om hulp, maar ook het aanvragen van hulp is lastig. Uit het onderzoek komt naar voren dat veel inwoners een drempel ervaren bij zowel het vragen om hulp als het aanvragen van hulp. Ten eerste omdat er een schaamtegrens overgestapt moet worden om bij de gemeente aan te kloppen voor hulp. Ten tweede komt uit diverse gesprekken met maatschappelijke partners en de focusgroep naar voren dat het niet eenvoudig is om bepaalde regelingen aan te vragen, of daar informatie over te vinden. Er is een grote groep inwoners waarvoor het digitaal (maar ook op papier) aanvragen een drempel opwerpt. Veel inwoners willen fysiek naar het gemeentehuis om daar geholpen te worden. Die mogelijkheid is er nu - met name in Enkhuizen - niet of beperkt.
7. De SED-organisatie doet momenteel veel aan de bestrijding van energiearmoede, maar de informatie over de voortgang landt nog niet op een centrale plek, waardoor de voortgang voor raadsleden lastig te monitoren is. Raadsleden geven aan dat de informatievoorziening (over de uitvoering) in de basis voldoet, gezien de actualiteit van het vraagstuk en de aanpak die snel uitgerold moest worden. Tegelijkertijd geven verschillende raadsleden aan dat er actiever gedeeld kan worden. Vooral inzicht in het effect en het bereik van de regelingen wordt gemist. Op dit moment is de organisatie bezig met een inkomenseffectrapportage. Deze moet inzichtelijk maken

welk effect het gemeentelijk minimabeleid heeft op de koopkracht per huishoudtype en waar het nodig is om bij te sturen op het minimabeleid.

8. De raden stellen kaders en controleren, maar voelen zich nog niet helemaal geëquipeerd in die rol. Energiearmoede is een lastige en complexe opgave die meerdere beleidsterreinen raakt, waardoor het voor raadsleden soms moeilijk is te doorgronden. Uit verschillende reacties van raadsleden van de drie gemeenten komt naar voren dat ze graag hun rol als kadersteller en controleur willen pakken, maar dat ze zich nog niet altijd volledig geëquipeerd voelen in die rol; dit geldt zowel voor Stede Broec als Drechterland en Enkhuizen. Om goed te kunnen kader stellen en controleren is meer kennis en expertise nodig van het thema, dat niet alleen complex is, maar ook aan veel verandering onderhevig is. Daarnaast is het belangrijk dat de raadsleden aangeven welke informatie ze nodig hebben om deze kaderstellende en controlerende rol te pakken. In lijn met de vorige conclusie (7) zouden de raden ook graag meedenken over het inrichten van de informatievoorziening voor de toekomst.

Op basis van de conclusies formuleren we de volgende aanbevelingen:

1. Verbeterde informatievoorziening voor inwoners, met specifieke aandacht voor doelgroepen De gemeenten dienen hun communicatie te versterken, met bijzondere aandacht voor doelgroepen die momenteel ondervertegenwoordigd zijn. Dit vereist een meer gerichte aanpak, zowel online als offline, en betere toegankelijkheid van informatie voor specifieke doelgroepen.
2. Ontwikkel regelingen op basis van doelgroepenbeleid. Regelingen dienen meer gericht te zijn op specifieke doelgroepen, waarbij overleg met verschillende belanghebbenden en partners cruciaal is om maatwerkoplossingen te ontwikkelen.
3. Gebruik incidentele middelen voor langetermijndoelen De gemeenten moeten strategieën ontwikkelen om incidentele middelen effectiever in te zetten voor langetermijndoelen, met nadruk op samenwerking en integratie van beleidsgebieden.
4. Regievoering vanuit de gemeente in samenwerking met ketenpartners. Gemeenten moeten een actievere rol spelen als regisseur van samenwerking tussen ketenpartners, met nadruk op informatie-uitwisseling en gezamenlijke strategieontwikkeling.
5. Verbeterde informatievoorziening voor gemeenteraden. De informatievoorziening aan gemeenteraden moet worden verbeterd, met mogelijkheden voor raadsinformatiebijeenkomsten en laagdrempelige kennisdeling om de raad beter in positie te brengen voor hun rol als kadersteller en controleur.

Uit de bestuurlijke reacties bleek dat de aanbevelingen grotendeels werden herkend en omarmd. De Rkc vindt het fijn dat de colleges aanknopingspunten zien om gevolg te geven aan (een deel van) de aanbevelingen en andere delen verder in overweging te nemen.

1.3 Doe-Mee onderzoek klachten NVRR

De Rkc SED heeft zich aangemeld voor deelname aan het Doe Mee onderzoek van de NVRR. Zij organiseert ieder jaar een onderzoek waar rekenkamers zich op kunnen inschrijven. Dit onderzoek biedt dan unieke kansen tot benchmarking met andere gemeenten.

De NVRR heeft besloten dat het Doe-Mee onderzoek 2023 zich richt op de klachtenafhandeling. Hierbij wordt samengewerkt met de Nationale Ombudsman. De centrale vraag luidt: Op welke wijze geven decentrale overheden beleidsmatig en organisatorisch vorm aan de afhandeling van klachten, tot welke resultaten leidt dit beleid en op welke wijze wordt hierover gerapporteerd aan de volksvertegenwoordiging?

1. De SED- gemeenten hebben geen doelstellingen. Daarom adviseert de rekenkamer SED om deze wel op te stellen. Het zelf voortbouwend op het wettelijk kader, formuleren en voeren van het gesprek over uitgangspunten en doelen helpt. Om de doelstelling van de klachtenbehandeling te verinnerlijken binnen de eigen organisatie.
2. Alle overheden dienen te zorgen voor een structurele invullen van de rol van klachtencoördinator. De SED- gemeenten die geen functieprofiel heeft opgesteld voor een klachtencoördinators wordt geadviseerd om op zijn minst de molen, taken en verantwoordelijkheden voor de klachtencoördinator uit te werken en vast te leggen alsook hoe deze zich verhoudt tot de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de klachtenbehandelaars in andere organisatieonderdelen. Waar wenselijk, kan worden gekeken naar het uitbesteden van deze functie.
3. De SED-gemeenten wordt aanbevolen om organisatie-eigen procedures voor informatievoorziening aan indieners van klachten op te stellen en vast te leggen, voor zowel formele als informele behandeling. Het is raadzaam dat deze procedures worden geïntegreerd in de eigen klachtverordening of -regeling. Belangrijk is dat er in deze procedures aandacht is voor behandeltermijnen en het persoonlijke gesprek dat plaatsvindt tijdens het onderzoek naar de klacht. Ook is van belang dat de procedures - ook waar deze reeds zijn opgesteld en vastgelegd - voldoende transparant zijn richting de indieners door de procedures te publiceren en makkelijk vindbaar te maken.
4. Vanwege het zichtbaar grote aandeel van informele klachtenbehandeling, wordt de SED gemeentes aanbevolen om zowel het aantal formele als informele klachten actief te administreren en hierover te rapporteren.
5. Gelet op de toenemende afhankelijkheid van verbonden partijen, wordt aanbevolen om meer expliciet vast te leggen wat de organisatie van verbonden partijen wil of mag verwachten rondom klachtbehandeling. Dit kan bijvoorbeeld in een nota samenwerken of verbonden partijen of in de eigen klachtregeling of -verordening.
6. Daarnaast wordt aanbevolen om de informatie over klachtbehandeling bij verbonden partijen te integreren in de eigen informatievoorziening richting de volksvertegenwoordiging. Bij voorkeur gebeurt dit in de eigen klachtenjaarverslagen

(of de P&C- cyclus). Op deze manier krijgt de volksvertegenwoordiging een jaarverslag dat een totaaloverzicht biedt van de klachtbehandeling bij aan de overheid gelieerde organisaties. Dit hoeven geen uitgebreide rapportages te zijn. De klachtencoördinator kan de hoofdpunten (aantal en aard van de klachten en eventuele lessen) uit de jaarverslagen overnemen en toevoegen. Een goede aanhaking van de klachtencoördinator bij de accounthouder van verbonden partijen is hierbij noodzakelijk.

1.3 De overige activiteiten van de rekenkamercommissie

Rekenkamercommissie vergaderingen

De Rkc heeft in 2023 13 keer een reguliere rekenkamercommissie vergaderingen gehouden.

Overleggen met presidiums en griffies

In 2023 hebben wij alle presidiums van de drie gemeentes bezocht. Het doel was om te halen welke behoefte de gemeenteraden hebben aan onderzoek. Daarnaast hebben wij ook willen kijken hoe het onderzoek naar Energiearmoede bevallen was bij de Raden. Verder is op verschillende momenten telefonisch, digitaal en per mail afstemming geweest met de griffies over lopende zaken.

Communicatie met de raden en informatie via de website

In september 2023 heeft de Rkc een nieuwsbrief opgesteld met actuele ontwikkelingen (zoals nieuwe secretaris/onderzoeker, lopende onderzoeken, wetgeving lokale rekenkamers, oproep voor onderzoeksonderwerpen). Deze nieuwsbrieven worden sinds 2020 ook bij de nieuwsberichten op de websites van de SED-gemeenten gepubliceerd.

De webadressen zijn:

<https://www.stedebroec.nl/rekenkamercommissie-sed>

<https://www.enkhuizen.nl/rekenkamercommissie-sed>

<https://www.drechterland.nl/rekenkamercommissie-sed>

Via de website heeft iedereen toegang tot de publicaties en is contact met de Rkc mogelijk. De werkwijze en bevoegdheden van de Rkc zijn opgenomen in de [Verordening rekenkamercommissie](#) (2014).

1.4 Financien

De begroting en realisatie over 2023 zien er als volgt uit:

	Begroting 2023	Resultaat 2023
Vergoeding leden/voorzitter	€ 12.000	€ 12.638
Onderzoek	€ 69.058	€ 35.639
Vergoeding secretaris rekenkamercommissie	€ 9.000	€ 9.572
Communicatie en contributie NVRR	€ 750	€ 670
Vergaderkosten	€ 750	€ 120
Overige kosten en onvoorzien	€ 500	€ 204
Totale kosten	€ 92.058	€ 59.173